

Akce zámky 1945–1947

Mezi nejvýznamnější počiny Přemysla Pittra patří bezpochyby „akce zámky“. V letech 1945–1947 dokázal pouze s několika spolupracovníky získat čtyři zámky a jeden penzion nedaleko Prahy, a zřídit v nich ozdravovny pro děti z koncentračních a internačních táborů.

Prvotní myšlenka se zrodila v létě 1944. Přemysl Pitter se sešel se svými spolupracovníky a přáteli na chatě v Samechově, kde společně debatovali o konci války. Podle vzpomínek jednoho ze zúčastněných, architekta Zdeňka Teichmana, pro ně byla prvořadým cílem záchrana dětí z koncentračních táborů, a jejich další výchova ve svobodné společnosti.

Obr. č. 1: Spolupracovníci z akce zámky, zleva Přemysl Pitter, Dobroslava Štěpánková, Olga Fierzová, Ferdinand Krch, Rudolf Czeh. Kamenice, srpen 1946.

V prvních dnech po osvobození navíc skutečně vyvstala nutnost evakuovat děti z terezínského ghetta. Lidé byli sužováni hladem a řádila zde epidemie tyfu.

Obr. č. 2: Výstražná tabule varující před tyfovou epidemií.

Společně se rozhodli zřídit ozdravovnu, kde by děti byly v bezpečí a mohly se lépe zotavit z válečných traumat. K tomuto účelu se však jejich budovy, *Milíčův dům* ani *ozdravovna v Mýtě u Rokycan*, z důvodu malé kapacity nehodily.

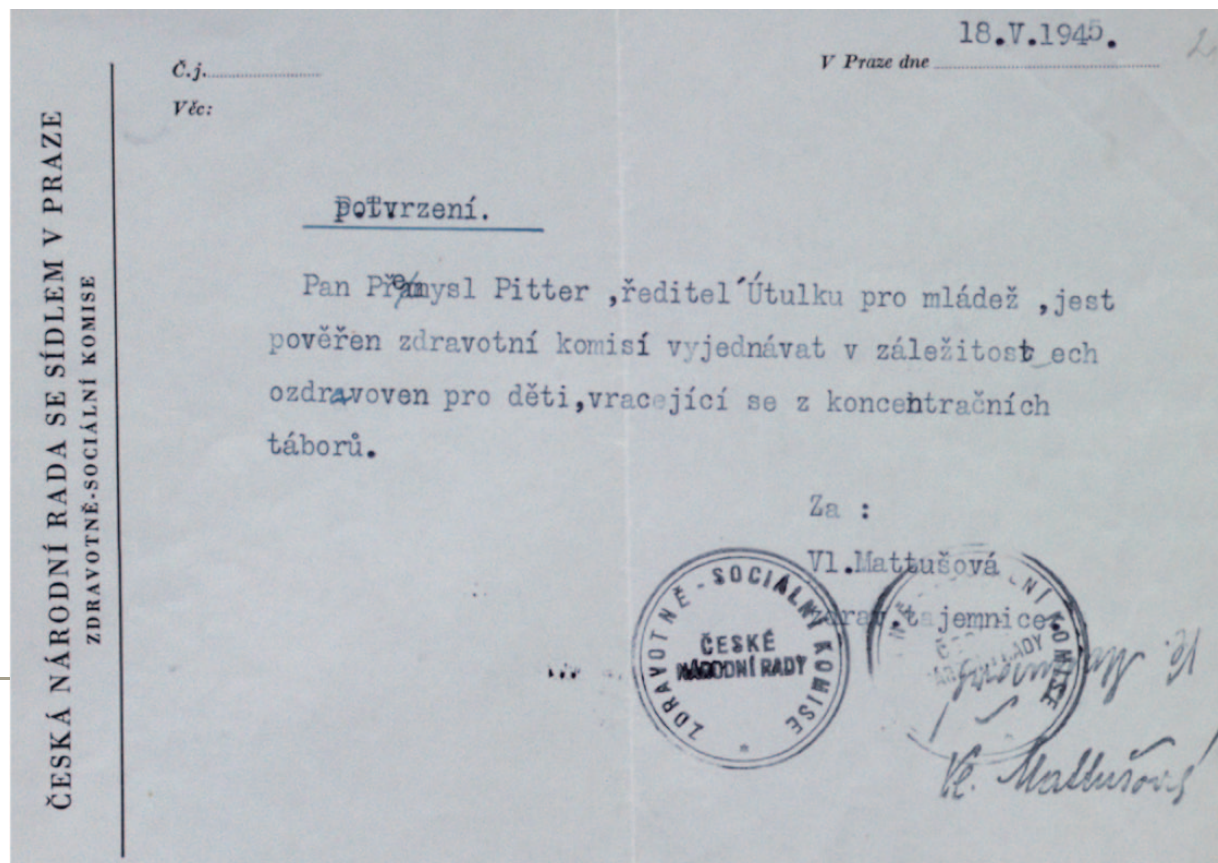

Obr. č. 3: Ozdravovna v Mýtě u Rokycan, srpen 1947.

Obr. č. 4: Milíčův dům, 22. 9. 1935.

Obr. č. 5: Pověření Zdravotně-sociální komise České národní rady pro Přemysla Pittra, 18. 5. 1945.

Začali tedy pátrat po nějakém neobývaném objektu, nejlépe v blízkosti Prahy. P. Pitter navázal spojení se zdravotní a sociální komisí při České národní radě, do příjezdu vlády jediného správního orgánu v Čechách, a získal od ní pro tuto akci souhlas.

Zpočátku uvažovali o zámcích v *Krnsku* a v *Újezdu nad Mží*. Z nápadu sešlo, protože se obě stavby nacházely příliš daleko od Prahy.

Č e s k á n á r o d n í r a d a
Zdravotně-sociální komise

Vít.
Okresní národní výbor,
Mladá Boleslav.

Odvoláváme se na telefonickou rozmluvu a předsedou Vašeho Okresního národního výboru p. b. b. Dr. F l u h a ř e m ze dne 14. t. m. v 18.30 hod., kterým jste k naší žádosti projevil souhlas s tím, aby v zámku Krnsko, spadajícím do okruhu Vaší působnosti byla zřízena dětská ozdravovna pro děti z koncentračních táborů pod ochranou naší komise.

Řízením a veškerou péčí o tuto ozdravovnu pověřujeme pana Přemysla P i t t r a, ředitele dětského útulku "Miličův dům" v Praze-XI.-Žižkov, U Olšanského rybníka. Prosíme Vás proto, abyste jmenovanému zámek se vším příslušenstvím ke zřízení ozdravovny potřebným předali a i jinak vším způsobem jej v jeho ušlechtilé práci podporovali.

Za:
ČESKOU NÁRODNÍ RADU
Zdravotně-sociální komisi
MUDr. Jan Konopík,
předseda

Česká Národní Rada - Zdravotně sociální komise.

V Praze dne 14. května 1945.

Okresní Národní výbor
v Plzni.

Vzhledem k tomu, že není možno toho času dohovřiti se s Vámi telefonicky, vysíláme k Vám p. Přemysla Pittra, ředitele Dětského útulku, Miličův Dům v Praze XI., U Olšanského rybníka, aby z našeho pověření a s Vaší podporou, kterou si tímto vyprošujeme, projednal otázku získání zámku Újezd nad Mží, p. Touškov, pro dětskou ozdravovnu. V příznivém případě pověřujeme jmenovaného ředitele Pittra, aby zámek převzal a s Vámi pomoci opatřil vše potřebné pro nejrychlejší možné osídlení zámku dětmi vracejícími se z koncentračních táborů.

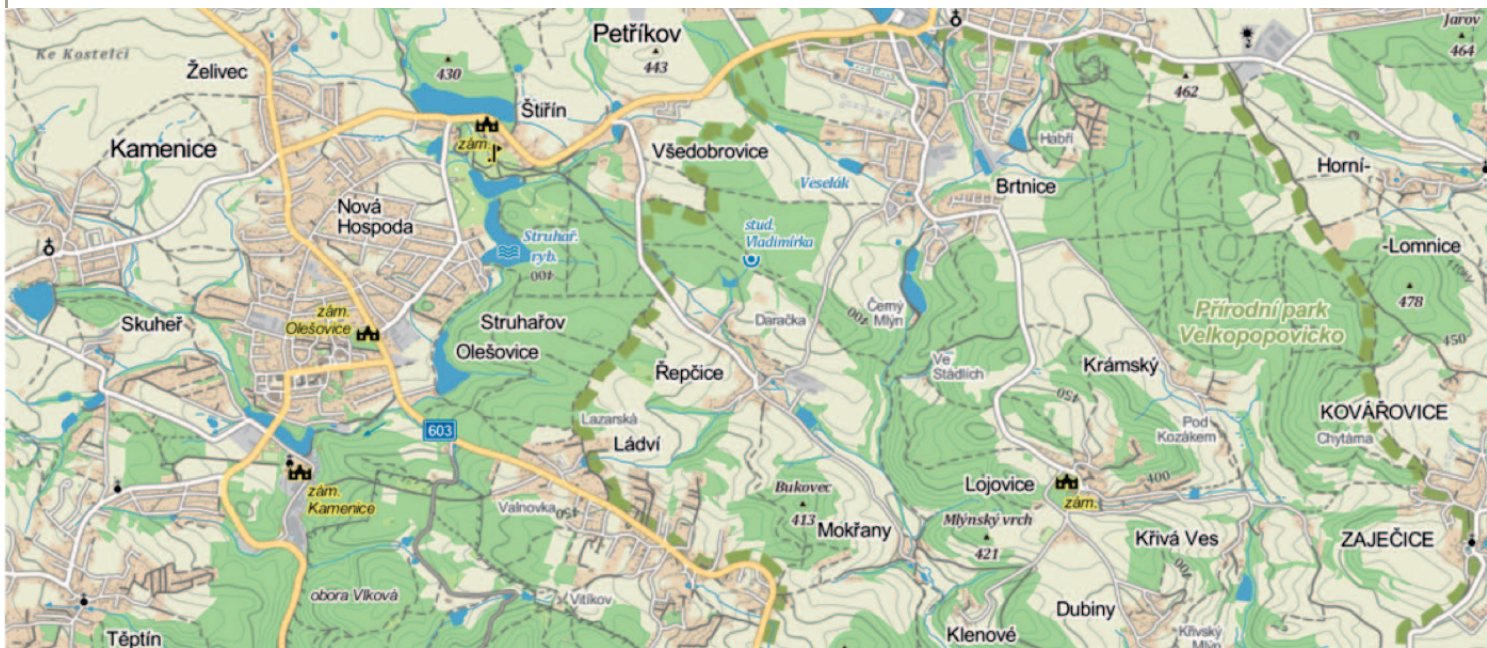
Dětská ozdravovna v Újezdě nad Mží byla by zřízena a udržována pod záštitou České Národní Rady v Praze - zdravotně sociální komise. Jestliže by získání zámku nebylo z jakýchkoli důvodů možné žádáme Vás, abyste ředitele Pittra informovali o jiných vhodných objektech pro tento sociální účel.

Za
Zdravotně sociální komisi při
České Národní Radě
MUDr. J. Konopík,
předseda.

Obr. č. 6 a 7: Jednání Zdravotně-sociální komise České národní rady s okresními národními výbory v Mladé Boleslavi a Plzni o možném zřízení ozdravoven, 14. 5. 1945.

Během návštěvy kanceláře České národní rady, která proběhla 14. května 1945, se P. Pitter dozvěděl, že přímo v okolí Prahy se nacházejí hned tři volné zámky, které byly zkonfiskovány baronu Ringhofferovi. Neváhal, a se svými přáteli, manželi Teichmanovými, Růžičkovými a Otýlií Dürrovou, se vydal na prohlídku zámků. Na místě zjistili, že se pro jejich účely hodí všechny tři zámky, a že se nedaleko nachází ještě zámeček v Lojovicích, který byl zabaven profesoru Knausovi. Rozhodli se pro všechny budovy, zámky ve Štíříně, Kamenici, Olešovicích a Lojovicích. Později, 15. října 1945, k nim přibyl i penzion Bellevue v nedalekém Ládví.

Obr. č. 8: Poloha zámků. Nacházejí se přibližně třicet kilometrů jižně od Prahy.

Obr. č. 10: Žádost Ministerstva ochrany práce a sociální péče o přenechání hotelu Bellevue v Ládví k účelům péče o mládež, nedatováno.

Obr. č. 11: Souhlas Okresního národního výboru v Jílovém s úpravou zámků na dětské ozdravovny, 15. 5. 1945.

Obr. č. 9: Zámek Štířín, na bráně již visí cedule „Dětská ozdravovna“, r. 1945.

Místnímu národnímu výboru
v Těptíně
okrese Jílovém.

Ministerstvo ochrany práce a sociální péče žádá,
aby pension "Bellevue" v Ládví, který jest toho času nepoužíván, byl
na přechodnou dobu přenechán k užívání pro účely péče o mládež.
Převzetím objektu pověřuje se p. ředitel Přemysl P i t t e r.

Tímto opatřením není dotčeno konečné vyřešení
otázky vlastnických práv k tomuto objektu.

Kulaté razítko:
Ministerstvo ochrany práce
a sociální péče.

Za ministra:
D. Duda, v. r.

Dostavil se náš pověřenec České Národní rady zdravotně sociální
komise p. Přemysl Pitta a prohlásil, že všechny tři objekty t. j. zámek v Ka-
menici, zámek Olešovice a zámek Štířín hodí se výborně jako ozdravovny
pro děti z koncentračních táborů a později jako ozdravovny pro naše české
děti.

Okresní národní výbor souhlasí s tímto opatřením a prohlašuje,
že poskytne České Národní Radě, zdravotně sociální komisi veškerou pod-
poru pokud půjde o opatření týkající se těchto tří objektů.

Za:
OKRESNÍ NÁRODNÍ VÝBOR
v Jílovém

Za předsedu: [Podpis]
Jednatel: [Podpis]

Jílové 15. května 1945

Česká Národní Rada v Praze.

Zdravotně sociální komise.

V Praze dne 16.května 1945.

Panu

Přemyslu Pittrovi,
řediteli útulku pro mládež "Miličův dům"

P r a h a X I.

Béřeme s povděkem na vědomí, že jste zajistil zámky býv. barona Ringhofera v Kamenici, Střížně, Olešovicích a Lojovicích, pol. okres Jílové. Objekty tyto jsou určeny pro zřízení ozdravoven, zejména osob vracejících se z koncentračních táborů. Po splnění tohoto účelu budou tyto ozdravovny postupně přeměněny v trvalé instituce sloužící zdravotně sociálním účelům našeho národa.

Pověřujeme Vás zřízením a vedením těchto ozdravoven a jmenujeme Vás jejich zatímním správcem. Žádáme Okresní národní výbor v Jílovém, jakož i všechny ostatní příslušné úřady, aby Vás v této práci všestranně podporovaly.

Česká Národní Rada.
Zdravotně sociální komise.

Jan Konopík
MUDr. Jan K o n o p í k ,
předseda.

Obr. č. 12: Zdravotně-sociální komise v Praze pověřuje Přemysla Pittra vedením ozdravoven, 16. 5. 1945.

Obr. č. 13: Zemský národní výbor v Praze povoluje P. Pittrovi přednost v dopravě v rámci konání úředních cest, 13. 5. 1945.

Zemský národní výbor v Praze

Číslo:

V Praze dne 13.zář 1945.

P o t v r z e n í .

Zemský národní výbor v Praze potvrzuje, že pan ředitel Přemysl P i t t e r, ředitel ozdravoven ENV, koná úřední cesty z našeho pověření. Žádáme proto dopravní podniky, aby mu jeho službu umožňovaly a poskytovaly mu přednost v dopravě.

Předseda ENV
v z.

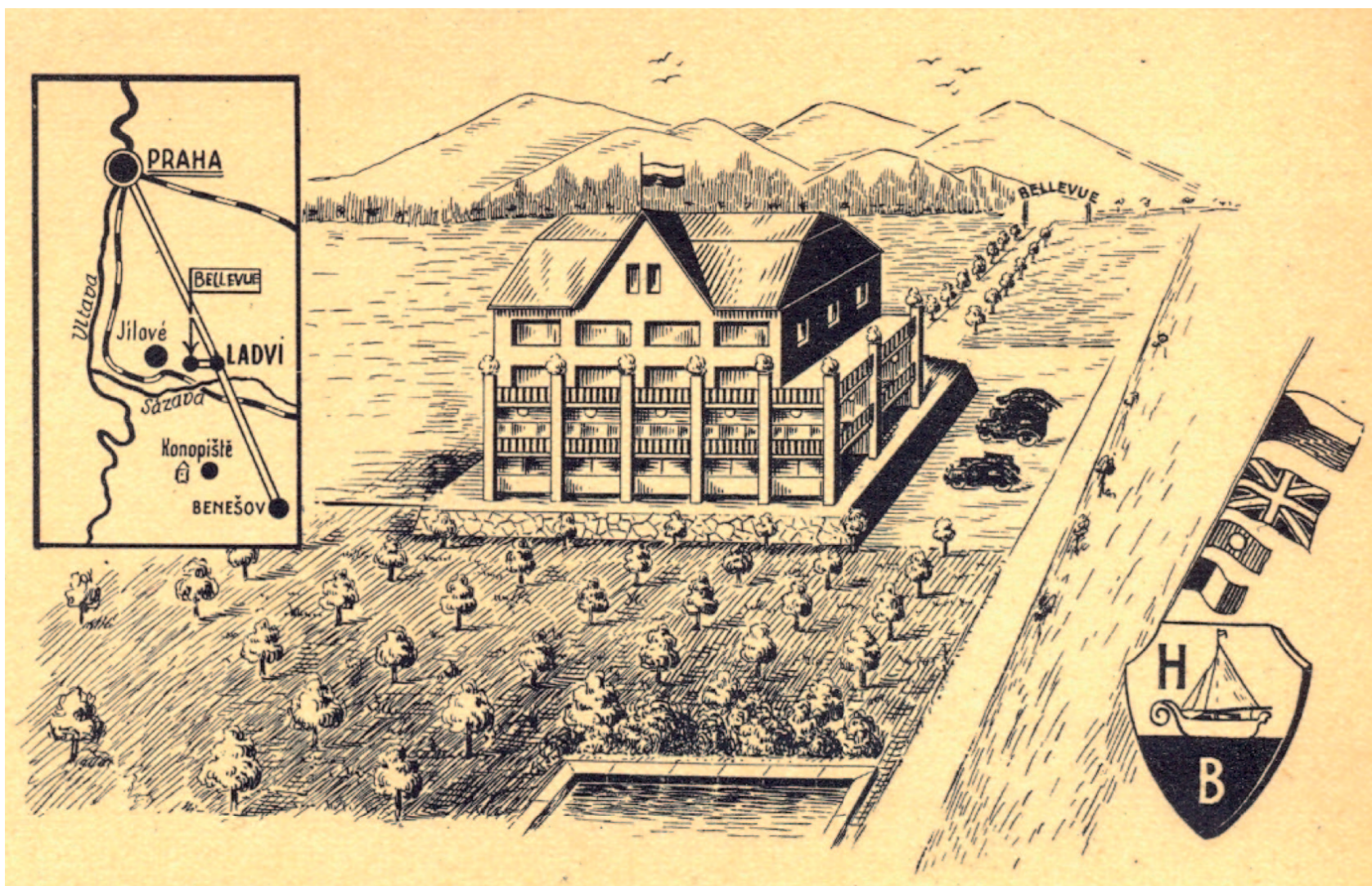
Kučerka

Obr. č. 14: Zámek Štířín, r. 1945.

Obr. č. 15: Zámek Kamenice, r. 1947.

Obr. č. 16: Pohlednice penzion Bellevue v Ládví, nedatováno.

Obr. č. 17: První terezínské děti v Olešovicích, srpen 1945.

Zámecké prostory byly upraveny a připraveny na provoz ozdravoven. Do Olešovic mohla být přivezena první skupina dětí z terezínského ghetta. Zanedlouho následovala další. „Akce zámky“ však nebyla otevřena pouze pro děti z Terezína. Do nově vzniklých ozdravoven se mohly přihlásit i děti z jiných koncentračních táborů, buďto samy, nebo prostřednictvím jiné organizace.

ODPIS

Protokol

V příloze uvedených 40 dětí a 4 opatrovnice byly dnes převzaty z Tereziánského tábora k repatriaci panem Přemyslem P i t t r e m, ředitelem útulku pro mládež.

Jmenovaný vykázal se pověřovací listinou České Národní rady, podepsanou předsedou "Zároveň sociální komisi" MUDr. Janem Konopíkem.

Za vedení Terezína: Za Českou Národní radu:
Ing. Vogel Přemysl Pitter

V příloze uvedené děti a opatrovnice v počtu 44 byly dnes včetně zavazadel odvěšeny. Nevyskazují dnešního dne žádných příznaků přenosných chorob. Jelikož přicházejí z tábora, v němž se vyskytl skvrnitý tyf, jsou nálezky podezřelé. Tudíž je nutno, aby byly drženy po dobu 14 dnů v karanténě a pod sanitním dozorem.

V Terezíně, dne 22. května 1945.

Docent Dr. Richard STEIN;

Seznam dětí, opouštějící Terezín
dne 22. 5. 1945

Z dětského domova Jezerská 24		18 dětí	
Baerová Judita	I/95-13040	nar. 19	sirotek
Bloch Jirí	Gv 2	19	"
Davidovičová Helena	Au 1/732	19	"
Davidovičová Rosa	Au 1/733	19	"
Deutsch Petr	Bg 235	19	"
Fischer Jirí	Gv 9	19	"
Hartinger Petr	I/87-10676	19	"
Hausner Věra	Ca 700	19	"
Husserlová Zdenka	Cd 459	19	"
Morgenstern Jaroslav	AE 7-30	19	rodiče v USA
Sonnoll Heinrich Josef	Du 2	19	matka v Praze
Sonnurnacher Adolf	Ce 955	19	sirotek
Straussová Irena	Ca 525	19	"
Tellerová Anita	Fa 27	19	"
Teller Harry	Fa 28	19	"
Weiss Beer Jirí	Ca 500	19	"
Mayerová Eva	A o 998	19	matka zde
Taubová Evelina	Cn 557	19	" "
Z dětského domova Jižní tř. 1		2 děti	
Schaffrová Brigita	Gv 52	19	sirotek
Thiele Egon	Fa 26	19	"
Z dětského domova Hlavní tř. 14		7 dětí	
Folkartová Lydia	Bi 302	19	sirotek
Hofmeisterová Greta	As 546	19	"
Konyaschnová Gerta	Bg 177	19	"
Lichtensternová Renée	Bm 547	19	"
Löbllová Marianny	Ck 67	19	"
Rederová Anelisa	AA 33	19	"
Rosenová Kateřina	IV/6-634	19	"
Z dětského domova Dlouhá tř. 13		1 dítě	
Löbl Kurt	Ck 66	1931	sirotek
Z dětského domova Moravská ul. 21		12 dětí	
Bassistová Alžběta	Ca 895	19	sirotek
Beerová Hana	Ca 503	19	"
Grünfeldová Rutka	AA v 596	19	"
Grünwald Peter	Al 517	19	"
Morgenstern Petr	AE 7-31	19	rodiče v USA
Morgenstern Pavel	AE 7-32	19	"
Knappová Alice	Ck 271	19	sirotek
Neumannová Vlasti	Dv 15	19	"
Poleslová Věra	AE 9-96	19	"
Schaffner Adolf	Gv 523	19	"
Thieleová Helena	Fa 7	19	"
Weinrubová Dagmar	AAV 691	19	"

Opatrovnice	4 osoby	
Pišlová Hana	Bg 843	1921
Jagrová Elsa	AA 723	1886
Popprová Erna	Ca 680	1926
Weissbergová Hermína	Gv 129	1927
Celkem:		40 dětí, 4 opatrovnice

Obr. č. 18 a 19: Protokol o převzetí prvních židovských dětí z bývalého koncentračního tábora Terezín, 22. 5. 1945.

Ctěný pane řediteli!

Dezvěděl jsem se, že přijímáte děti, navrátilivší se z koncentračních táborů na prozatímní pobyt v zámcích blízko Štířína. Nedávno jsem se navrátil z konc. tábora v Buchenwaldě do Uherského Brodu kde jsem bydlel do nynějška u tety. Rodiče a bratra jsem v táboře ztratil. Teta se reznemohla a bude muset někam odjet na zotavenou.

Je mi 15. let a připravuji se na zkušku do páté třídy středních škol.

Prosil bych Vás, aby jste mě přijal do Vaší ozdravovny.

Buďte tak laskav a sdělte mi co nejdříve
Vaše rozhodnutí.

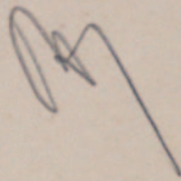
Předem Vám děkuji.

Jiří Diamant

V Uherském Brodě, Dne 26. července 1945.

Sadová 956.

*Je nutno
přijmout.*

Obr. č. 20: Žádost Jiřího Diamanta o umístění v dětských ozdravovnách, 26. 7. 1945.

sociální
pěče o mládež

Pani Krčilová napsala jako dobrovolná sestra v rodině české pomáhal s neděť v terapii a chtěla by svoje dítě dát do ozdravovny.

*Růžena Krčilová,
Březová II
Růženi 28. 4. 7. 45*

*Broag
Jana Krčilová, žák. I. tř.
Mladá Třebí*

Obr. č. 21: Žádost péče o mládež o umístění Jany Krčilové v dětských ozdravovnách, nedatováno.

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA
Ministerstvo výživy

Č.j.: 2372/45.

Vše: dávky potravin pro vězně a
zajištěné osoby.

Praha, dne 26.5.1945

Všem okrajinám národním výborům.

1/ Osoby české národnosti, umístěné v soudních věznicích, trestních ústavech, pěstevních, výchovatelenských, domovových, pracovních a všech jiných kázeňských ústavech jakož i v policejní zajišťovací vazbě, dostanou základní dávky potravin se do množství jako obyčejní spotřebitelé stejné věkové skupiny a tím rozdíl, že osoby starší 18 let dostanou místo másla stejné množství umělého jablečného tuku; osoby mladší než 18 let dostanou však másla jako obyčejní spotřebitelé.

Kromě základní dávky v předšestém odstavci uvedené vydávají se jim na návrh přídatky potravin podle přídatkových listků pro těžce příp. velmi těžce pracující, odpovídá-li jejich vykonávaná tělesná práce podmínkám stanoveným pro příjem přídatkového listku pro těžce příp. velmi těžce pracující. Na přídel srnkové kávy a alkoholických nápojů však nároku nemají.

2/ Příslušníci německé národnosti umístění v ústavech v odst. 1/ uvedených, dostanou základní dávky potravin stanovených pro Němce.

Pokud však vykonávají práci, která se rovná práci těžce pracujících příp. velmi těžce pracujících, dostanou přídatky jako vězňové české národnosti.

Tím se ruší ustanovení výnosu ze dne 30.5.1945, č. j. 13.226-IV/4-1945.

(Rozpis má být vyvěšen na dne 26. srpna 1945, č. j. 2372-IV/4-1945)

Za ministra:
Dr. Dvořák v.r.

Za správnost:
2.

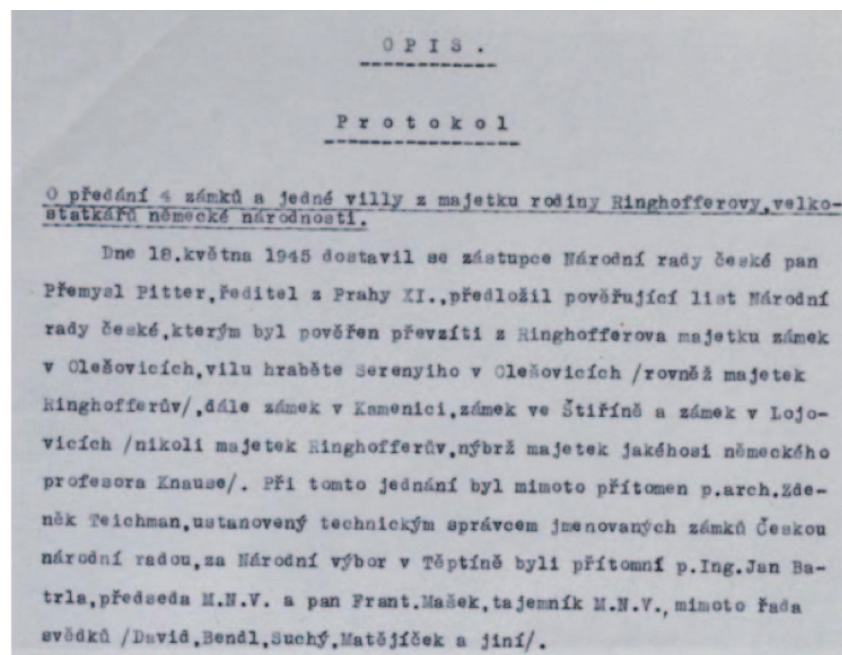
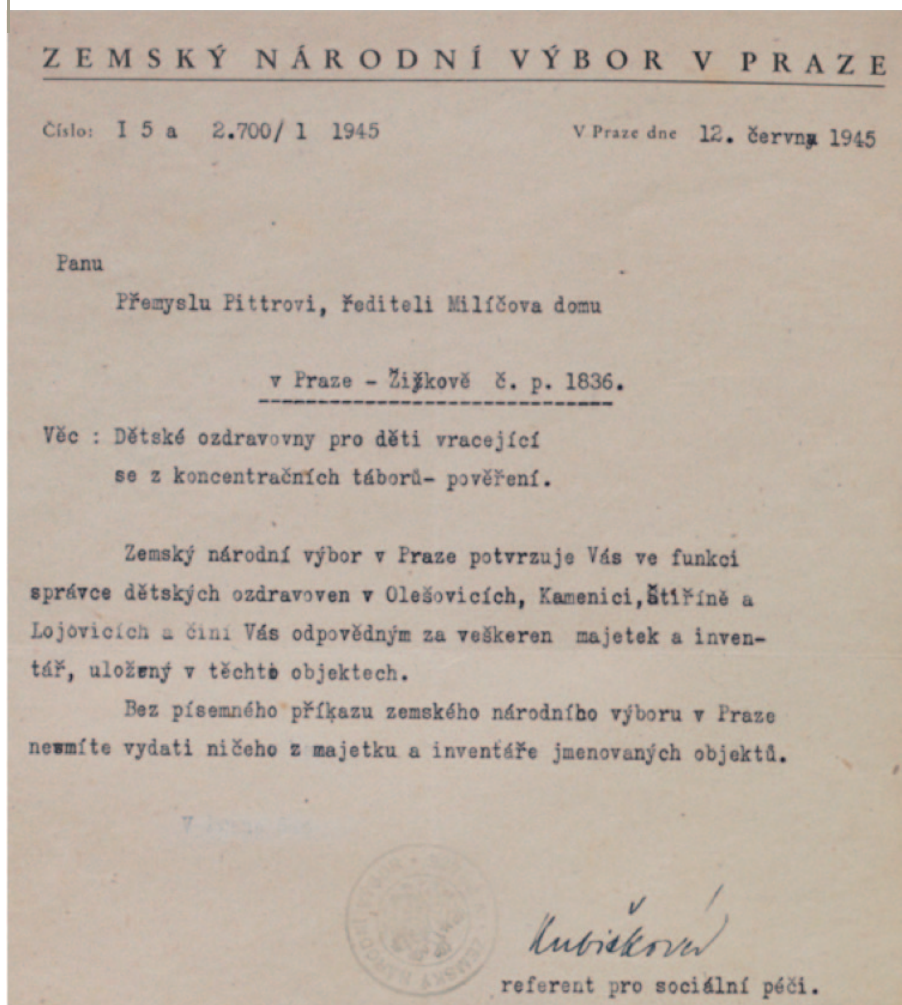
Spotřebitelské dávky v.2. přidělovém období (25. VI. – 22. VII. 1945)
pro osobu a 4 týdny v gramech

* Druh potraviny	Děti 0-14 let	Maláři 15-18 let	Do 16-18	Přílohy tisk 1 nebo tisk průběh	
Chléb žitný	2.500	2.500	—	4.400	6.400
pšeničný	2.500	2.500	4.000	—	—
nebo pšeničná mouka 00	2.500	2.500	3.000	—	—
z toho pšeničná zvlášť hrubá	—	—	750	—	—
pšeničná krupice	—	—	750	—	—
chléb celkem	6.500	8.000	4.000	4.400	6.400
maso a masné výrobky	750	950	400	1.400	2.400
tuky: málo	140	250	500	—	—
vepřové sádlo	80	80	—	80	480
umělý tuk	400	625	—	145	185
tuky celkem	625	955	500	225	825
cukr	1.200	—	—	—	—
marmeláda	300	—	—	—	—
nebo cukr	400	—	—	—	—
umělý med	125	250	250	—	—
polivatiný	300**	—	430**	—	—
kávovina	125	—	—	—	—
brambory	8.000	—	—	—	—
vejce (kuřá)	4	—	—	—	—
mléko plnotučné (v litrech)	—	7	14	—	—
čerstvé	1.75	—	—	—	—
ovocný sirup	—	—	250	—	—
Samozásobitelé:					
obilí	13.000	—	—	—	—
maso včetně tuku	3.200	—	1.600	—	—
nebo ovčí maso bez tuku	2.400	—	1.200	—	—
listky na maso »SZ«	1.425	—	725	—	—
málo	280	—	—	—	—
cukr	1.200	—	—	—	—
mléko (v litrech)	7	—	14	—	—
brambory roště	190 kg	—	—	—	—
Němci:					
chléb žitný	6.100	—	3.300	4.400	6.400
tuky: sádlo	—	—	500	80	640
málo	140	—	—	—	—
umělý tuk	410	—	—	145	185
tuky celkem	550	—	500	225	825
umělý med	—	—	250	—	—
mléko plnotučné (v litrech)	—	—	7	—	—
polivatiný	300	—	300	—	—
kávovina	125	—	—	—	—
brambory	8.000	—	—	—	—
cukr	1.200	—	—	—	—
marmeláda	300	—	—	—	—
nebo cukr	400	—	—	—	—

Obr. č. 22 a 23: Rozpis
spotřebitelských dávek
na rok 1945.

Celá akce byla zpočátku financována zejména z dědictví po *profesoru Miloši Seifertovi*, zakladateli československé Ligy lesní moudrosti, a také z finančních darů. Personál ozdravoven zpočátku pracoval bezplatně. Částka, kterou museli uhradit za provoz zámků a nákup potravin však byla příliš vysoká, a tak P. Pitter navrhl Zemskému národnímu výboru, který ve státní správě nahradil Českou národní radu, převzetí ozdravoven. Výbor svolil a P. Pittra jmenoval jejich správcem.

Obr. č. 24: Potvrzení P. Pittra ve funkci správce dětských ozdravoven vystavené Zemským národním výborem, 12. 6. 1945.

Obr. č. 25: Výňatek z protokolu o předání zámků a vily, 25. 5. 1945.

ZEMSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR V PRAZE

Číslo: 887-45 -Kns.

V Praze dne 28. července 1945.

V ý m ě ř

Níže uvedený majetek osob podle dekretu prezidenta republiky ze dne 19. května 1945 č. 5 Sb. z. a n. za nespolehlivé pokládáných postavuje se tímto ve smyslu jmenovaného dekretu pod národní správu, a to následující nemovitosti, náležející do majetku firmy F. Ringhoffer, veř. obch. spol. v Praze XVI., pod č. 1.-4.:

1./ Zámeček v Olešovicích č. kat. 56/1 s přilehlým parkem č. k. 634, zelinářskou zahradou, domkem zahradníkovým č. k. 57, garáží č. k. 56/2, prádelnou č. k. 56/2 a jedním menším domkem č. k. 58.

2./ Vila č. kat. 73 s přilehlým dvorem č. kat. 757 a zahradou č. k. 590/2.

3./ Zámek ve Štíříně se zámeckým parkem, dvěma zelinářskými zahradami, přilehlým obytným stavením č. k. 29/2 a garáží s přilehlým dvorem, starým mlýnem, domky na č. k. 20 a 40. Prádelna na č. k. 100 a zahrada na č. k. 33/2.

4./ Zámek v Kamenici s parkem, garáží, prádelnou a domkem vrátného, kromě kostela.

A dále:

5./ majetek prof. MUDra Knause v Lojovicích u Vel. Popovic. Zámek s parkem, štěpnicí a zelinářskou zahradou se stavením a skleníkem, polem a lesem.

Národním správcem tohoto majetku ustanovuje se Přemysl Pitter, ředitel útulku mládeže v Praze XI., bytem u Olšanského rybníka č. 1836.

Majetek výše vyznačený vyjímá se z ostatního majetku uvedených majitelů, jmenovitě z jejich majetku povahy průmyslové a podřizuje se zvláštnímu národnímu správci, ježto jeví se býti účelným, aby majetek tento byl spravován odděleně a nezávisle od majetku průmyslového dřívějších majitelů.

Zemský národní výbor nemá námitek, aby těchto objektů bylo dále používáno k účelům péče o mládež.

./.

Příslušnost Zemského národního výboru k tomuto opatření jest dána ustanovením § 7. odst. 1 dekretu prezidenta republiky ze dne 19. května 1945.

Jeden otisk tohoto opatření dodává se jmenovanému národnímu správci s tímto poznamenaním:

1./ Do 3 dnů dostavte se k Zemskému národnímu výboru v Praze za účelem složení předepsané slibu.

2./ Na základě tohoto dekretu požádejte příslušný knihovní soud všech nemovitostí v úvahu přicházejících o provedení knihovní poznámky o zavedení národní správy podle § 15 cit. dekretu.

3./ Vaše práva a povinnosti upraveny jsou zmíněným dekretem prezidenta republiky, z nichž jako nejdůležitější nutno označiti povinnost národního správce jednati s péčí řádného hospodáře a vyzdvihnouti jeho zodpovědnost za veškerou škodu, která by vzešla zanedbáním jeho povinností.

O výsledku hospodaření jest předkládati pololetně zprávu, poprvé dnem 1. ledna 1946.

Za:

předseda:

Předepsaný slib podle § 18 dekretu prezidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. z. a n. složen dne 30. července 1945.

Rozsah jmenovaných objektů, které se staví pod národní správu, jest vyznačen na kopiích katastrálních map, jež byly ve věci Zemskému národnímu výboru v Praze předloženy a jež se po potvrzení vracejí do rukou národního správce, a to budovy barvou červenou, dvory barvou žlutou, parky, zahrady a pole barvou zelenou.

Za:

předseda:

11/2013

ED-00015

Obr. č. 26: Výměr majetku náležejícího k dětským ozdravovnám a spravovaného P. Pittrem, 28. 7. 1945.

Z E M S K Ý N Á R O D N Í V Ý B O R V P R A Z E

Číslo: _____ V Praze dne 26. června 1945

Potvrzení.

Zemský národní výbor, komise sociální, potvrzuje, že pan
Přemysl Pittter, ředitel dětských ústavů, je členem sociální
komise Zemského národního výboru.

Předseda Zemského národního výboru

Referent sociální komise.
Kubickauy

Obr. č. 27: Potvrzení členství
P. Pittra v sociální komisi
Zemského národního
výboru, 26. 6. 1945.

Obr. č. 28: Zákaz umísťovat v internačních
táborech osoby do čtrnácti let, rozhodnutí
Ministerstva vnitra, 18. 10. 1945.

Ministerstvo vnitra.

Č. 1622-18/10-28-V/4.

V Praze dne 18. října 1945.

Zemskému národnímu výboru v Praze a v Brně,
všem okresním národním výborům /správním komisím/,
hlavnímu velitelství SNB.

Předmět: Internační a pracovní tábory - zákaz umísťování osob do
14 let.

Ministerstvo vnitra zakazuje se vším důrazem, aby v internač-
ních nebo pracovních táborech byly drženy v zajištění děti do 14 let.
Děti, které jsou v táborech ať v doprovodu rodičů či samy proti znění
zdejšího výnosu ze dne 20. srpna 1945, č. Z-11202/1945, musí býti
bezodkladně předány svým příbuzným nebo do péče sociál-
ních ústavů, klášterů a pod. Kde nelze takové děti předati ani příbuz-
ným, ani ústavům, nechť jsou, jde-li o děti národnosti české, odevzdány
do péče důvěryhodným osobám české národnosti, které se o ně dobrovolně
přihlásí, a jde-li o děti německé, umístěny nuceně jako tak zvaní ná-
rodní hosté u majetných Němců.

O dětech umístěných u cizích osob budiž založena a vedena přesná
evidence. Dozor nad nimi budiž svěřen charitativním spolkům a kontrolo-
ván orgánem určeným pro to okresním národním výborem /správní komisí/
jako čestná funkce.

Aby se předešlo tvrdostem tam, kde je v zajištění matka s dítě-
tem /dětmi/ a dle sebraného materiálu nebude postavena před lidový
nebo národní soud, budiž ihned s dítětem /dětmi/ propuštěna na svobo-
du, případ však budiž dále vyšetřován a veden v patrnosti.

Za provedení tohoto výnosu jsou osobně odpovědní předseda
okresního národního výboru /okresní správní komise/, bezpečnostní refe-
rent a velitel internačního /pracovního/ tábora.

Příkaz tento budiž proveden s největším urychlením, nejpozději
do 7 dnů, a v této lhůtě budiž sem o výkonu bezpodmínečně podána
zpráva.

Souhlasí se schváleným návrhem.
Přednosta výpravy

Za ministra:
Vyhnanovský v.r.

Karel J. K.

P. Pitter zároveň prosadil myšlenku, že se v jeho ozdravovnách budou rekreovat a léčit i děti z internačních táborů. Na zámky tak mohly přijet první skupiny německých dětí.

Obr. č. 29: Německé děti
v Kamenici, r. 1946.

Těmito myšlenkami politické výchovy a dějinné spravedlnosti rozhodně není prochnut pan Přemysl Pitter, člen sociální komise Zemského národního výboru v Praze, pověřený kontrolou táborů a věznic pro internované.

Nevíme, kdo pana Přemysla Pittra pro tento politicky-sociální úkol navrhl. Tento pán jej vykonává tak, že internační tábory jsou paskvilem toho, čím by měly být. Pan Pitter spatřuje svůj úkol v tom, že obtěžuje úřady náročnými požadavky ve prospěch Němců. Vymáhá jim lepší stravování v době, kdy naše vlastní dosahuje sotva minima, žádá pro internované vlnidlo strážců, jak se potom projevuje na příklad v Motole, žádá zřízení ozdraven pro německé děti, nejnověji požaduje pro internované teplé prádlo, oděv a obuv, když my jsme téměř nazi a neobuti. Kdyby to nebyl pan Přemysl Pitter, nezvali bychom to drzou provokací. Jelikož je to pan Pitter, je to jen směšné a kuriozní. Pan Pitter je totiž znám svými názory, které nejsou nikterak běžné a obvyklé. Za první republiky z nich vyplynulo to, že odmítl konat svou vojenskou povinnost. Pokud pan Pitter pěstuje své originální názory osobně, je to jeho věc. Jestliže však svůj svéráz uplatňuje tak houževnatě v úřední funkci kontrolora táborů a věznic pro internované Němce, je nutno upozornit nadřízené úřady, že jeho pověření pro tento úkol bylo omylem a že je pro něj osobou nevhodnou a nežádoucí. Muži, jenž z přesvědčení odmítl konat občanskou vojenskou povinnost, nemůže být svěřena politická bezpečnost státu na tomto úseku.

Uvítali bychom, aby při zavedení kázeňského řádu pro internační tábory a věznice pro Němce, vydaného právě nyní ministerstvem vnitra, byl zároveň vyměněn pan Pitter úředníkem, který prošel německými tábory nebo věznicemi, zná jejich řád i německou psychologii a může proto nejlépe srovnat rozdíly a veden svými zkušenostmi, uplatnit se na svém místě účelněji než pan Pitter.

L. H.

SPRAVEDLNOST, NIKOLI POMSTA! je správné heslo, které jsme si vepsali jako motto pro své vyrovnání s Němci a jejich přísluhovači. A budiž nám dovoleno přihlásiti se k tomu, že jsme byli z prvních, kdo toto heslo razili ještě v porevolučních dnech. Přiznáme se, že nám tehdy někteří lidé psali hrubé dopisy (které ovšem zapomněli podepsat), v nichž nás obviňovali z kolaborantství. Ale dnes, pět měsíců po výbuchu revoluce, je, žel, nutno, toto heslo opakovat. Jenže musíme nyní klásti důraz na to, aby toto heslo bylo uváděno v život plně a na obě strany. Neboť spravedlnost není jednostranná. Spravedliví nesmíme být jen k vrahovi, nýbrž i k jeho oběti a je prastarou, ale dosud platnou, právní poučkou, že jen ten trest je spravedlivý, který vyvažuje tíži viny tíží svou. V našem případě jsou na jedné straně Němci, kteří svým souhlasem (při nejmenším) podporovali režim nejstrašnějšího útlačku a teroru a kteří, pobíraje vyšší příčiny celou válku a těšíce se menším či větším výhodám na úkor porobených národů, po celou tu dobu ani nevzdychli na to, že by měli podati pomocnou ruku «nižším rasám», sténajícím pod okovanou botou esesáků. Na straně druhé je český a slovenský národ, který ještě dnes trpí následky všeho toho zla, jímž Němci zavalili svět. Je za této situace spravedlivé, aby Němci, internováni v láborech, žili lépe než tak, jak oni dříve žili židům, než je nahnali do plynových komor? Rozhodnutí, aby Němci byli stravováni jen na bývalé židovské přiděly, je spravedlivé. A tu čteme v »Hlasu osvobozených«, že pan Přemysl Pitter, člen sociální komise ZNV, pověřený dozorem nad internačními tábory, vymáhá Němcům zvýšení přidělů, žádá pro ně teplé prádlo, obuv, obleky atd. Pan Přemysl Pitter je sloupenec sekty, která neodpírá zlému. Proto odmítl za své republiky konat vojenskou službu a patrně neodpíral ani nacistickému násilí, což jej asi nyní kvalifikovalo k funkci tak významné. Bylo by si přáti, aby se napřed staral o to, aby oběti nacistické zvěře byly na zimu oblečeny, a aby bylo o ně řádně postaráno v každém ohledu. Jeho dnešní činnost hraničí s provokací, ale se spravedlností nemá nic společného.

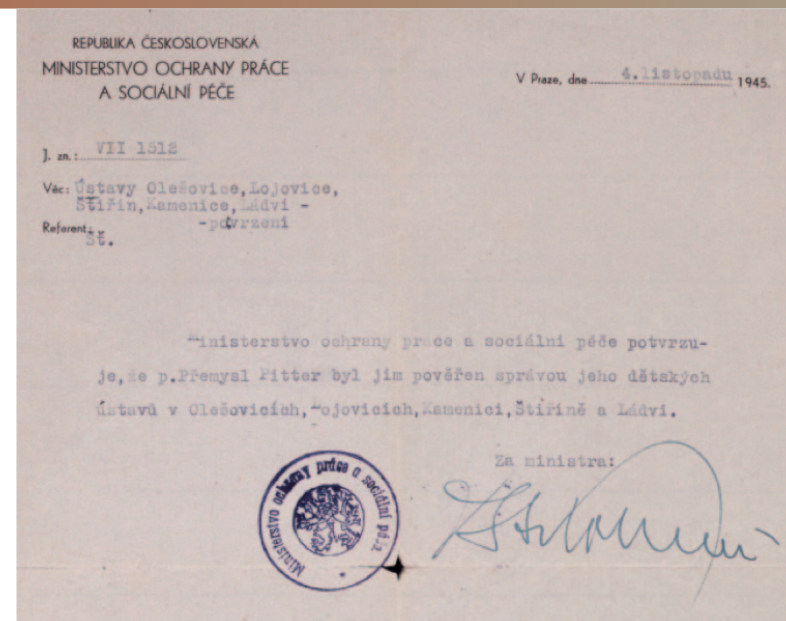
—r—

Tím si však P. Pitter proti sobě popudil nejen část veřejnosti, ale také členy Zemského národního výboru. Proto byl nakonec z jeho sociální komise vyloučen.

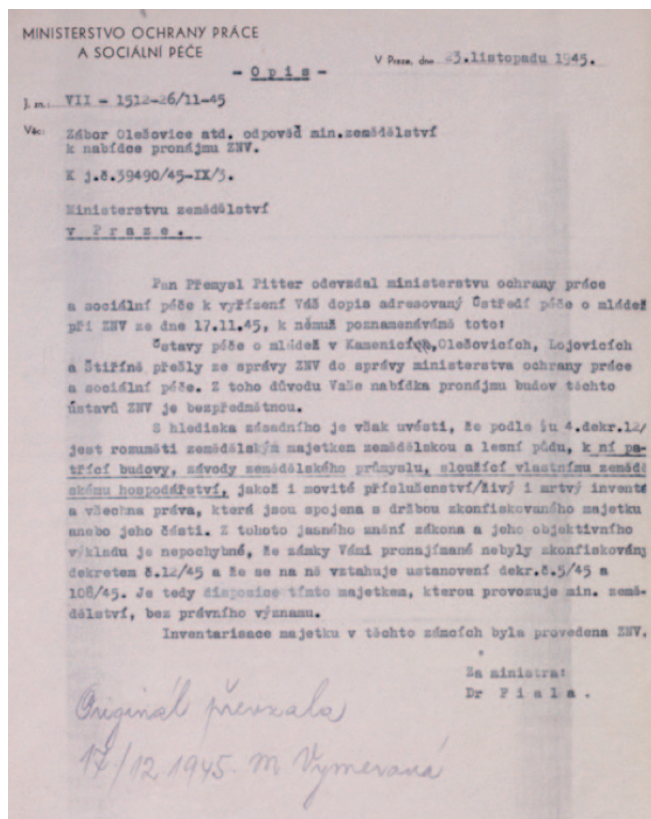
Obr. č. 30: Novinový článek. Hlas osvobozených, č. 13, 27. 9. 1945, s. 4.

Obr. č. 31: Právo lidu, č. 118, 30. 9. 1945, s. 2.

Akce se dostala do ohrožení, protože P. Pitter mohl být z pozice správce ozdravoven odvolán. Archivní prameny naznačují, že například Štířín měl být Zemským národním výborem pronajat Ministerstvu zemědělství jako zemědělský objekt.

Obr. č. 33: Potvrzení P. Pittra správcem dětských ústavů, 4. 11. 1945.

Obr. č. 32: Korespondence Ministerstva ochrany práce a sociální péče s Ministerstvem zemědělství o možném záboru zámku Štířín, 23. 11. 1945.

Lidé z Ministerstva ochrany práce a sociální péče však jednali rychle, převedli ozdravovny pod přímou správu ministerstva a P. Pittra ponechali na místě správce. Dětské ozdravovny tak byly zachráněny a akce mohla plynule pokračovat.

Celá akce trvala až do roku 1947. P. Pittrovi a jeho spolupracovníkům se povedlo z koncentračních a internačních táborů *zachránit celkem 810 dětí.*

Obr. č. 34: Přemysl Pitter
s dětmi v období „akce zámky“.

Během následujících čtyřiceti let komunistické diktatury však celá *akce upadla v zapomnění*, stejně jako odkaz P. Pittra. Ten dokonce musel v padesátých letech 20. století emigrovat do Německé spolkové republiky, kde působil jako kazatel a sociální pracovník v táboře pro uprchlíky *Valka u Norimberka*.

Obr. č. 35: Přemysl Pitter a Olga Fierzová před kaplí v utečeneckém táboře Valka u Norimberka, r. 1955.

Obr. č. 36: P. Pitter a O. Fierzová při udělení čestného doktorátu teologie curyšské univerzity, 21. 6. 1975.

Na druhé straně železné opony se P. Pittroví přece jen dostalo uznání. Stal se nositelem titulu „Spravedlivý mezi národy“. Za poválečnou pomoc židovským dětem byl také v šedesátých letech 20. století oceněn izraelskou vládou. Následně mu byl v roce 1971 udělen Záslužný kříž I. třídy Spolkové republiky Německo za záchranu německých dětí.

Obr. č. 37: Záslužný kříž I. třídy Spolkové republiky Německo.

Obr. č. 38: Izraelské vyznamenání obdrželi P. Pitter i O. Fierzová, rub.

Teprve po revoluci v roce 1989 začala být práce P. Pittra uznávána i u nás. Tento proces rehabilitace jeho odkazu byl završen roku 1991, kdy byl P. Pittrovi prezidentem Václavem Havlem propůjčen Řád T. G. Masaryka III. třídy in memoriam za vynikající zásluhy o demokracii a lidská práva.

Přemysl Pitter je pro naši dobu příkladem humanismu a tolerance. Jeho myšlenka „Bez lásky, bez lidskosti, bez soucítění člověka s člověkem nic neobstojí“ je trvale platná.

Václav Havel, 1995

Obr. č. 39: Dekret k propůjčení Řádu T. G. Masaryka P. Pittrovi, r. 1991.

Osud dětí ze zámků byl různý. Velká část jich byla odsunuta na území Německa, zatímco židovské děti většinou zamířily do Palestiny. Postupně vyrostly a začaly žít své vlastní životy. *Mnohé z nich však mezi sebou udržují kontakty dodnes a dokonce se přátelsky stýkají.*

Obr. č. 40: Slavnostní předávání pamětních medailí Přemysla Pittra sedmnácti „Pittrovým dětem“, Tel Aviv, 27. 4. 2011. Usměvavý pán na obrázku je Yehuda Bacon, izraelský malíř a grafik. V popředí paní Greta Klinsberg, vzadu zleva Rut Kohnová a Magda Bar-Or.

Obr. č. 41: Odhalení pamětní desky ve Štířině ke 100. výročí narození P. Pittra, r. 1995. Na fotografii jsou „německé děti“ a Blanka Sedláčková.

Zleva: Liselotte Schwietz, Karel Schreiner, Olga Schwietz, Brigitte Zarges, Blanka Sedláčková, Marianne Gumbel, Christel Siegel, MUDr. M. Vignati.

Obr. č. 42: Konference „Žena ve stínu“, věnovaná O. Fierzové r. 2000. Vychovatelky na „zámcích“, zleva: Eva Kvapilová, Jarka Danešová, Helena Klápová.

I díky těmto setkáním
odkaz *Přemysla Pittra*
přetrvává dodnes.

Obr. č. 43: P. Pitter v roce 1952.

**Bez lásky, bez lidskosti,
bez soucítění člověka s člověkem
nic neobstojí.**

P. Pitter

V LETECH 1945-1947 SE USKUTEČNILA NA ZÁMCÍCH ŠTÍŘÍNĚ, KAMENICI,
OLEŠOVICÍCH, LOJOVICÍCH A V PENZIONU LÁDVÍ AKCE NA ZÁCHRANU DĚTÍ
RŮZNÝCH NÁRODNOSTÍ Z NĚMECKÝCH KONCENTRAČNÍCH TÁBORŮ
A Z ČESKÝCH INTERNAČNÍCH TÁBORŮ. BYLO ZACHRÁNĚNO 810 DĚTÍ.

INICIÁTOREM A HLAVNÍM ORGANIZÁTOREM BYL

PŘEMYSL PITTEK (1895-1976),

KŘESŤANSKÝ HUMANISTA A PACIFISTA.

DESKA BYLA ODHALENA U PŘÍLEŽITOSTI SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO
VÝROČÍ UNESCO V ROCE 1995.

Obr. č. 44: Pamětní deska umístěná na zámku Štířín.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

1. FIERZOVÁ, Olga. Dětské osudy. Praha, 1992.
2. KOSATÍK, Pavel. Sám proti zlu: Život Přemysla Pittra (1895-1976). Litomyšl, 2009. ISBN 978-80-7185-971-0.
3. PITTER, Přemysl – FIERZOVÁ, Olga. Nad vřavou nenávisti. Praha, 1996. ISBN 80-7017-972-4.
4. TEICHMAN, Zdeněk. Jak jsme ze zámku dělali ozdravovny. In Přemysl Pitter: Život-dílo-doba. Praha, 1996. ISBN 80-901461-4-7. S. 155-159.

SEZNAM ZDROJŮ OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

1. Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen APP)2. Holocaust [online]. 2013 [cit. 2013-06-17]. Poslední transporty a konec války v Terezíně. Dostupné z WWW: <holocaust.cz>.3. APP4. APP-F 4215. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-000086. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-000017. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-000028. Mapy.cz [online]. 2013 [cit. 2013-06-17]. Dostupné z WWW: <mapy.cz>.9. APP10. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0022211. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0000512. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0000613. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0001914. APP-F 51615. APP-F 54316. APP-F 58717. APP-F 53618. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0023119. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0023020. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0020021. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0020922. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-00013	23. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0001124. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0000925. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0001426. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0001527. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0001228. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0002329. APP-F 54630. ČAPP, karton č. 831. ČAPP, karton č. 832. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0002633. APP-Kartotéka dětí ze zámků, karton č. 1, KD-0002534. APP35. APP36. APP-F 59037. APP38. APP39. APP40. Velvyslanectví České republiky v Tel Avivu[online]. 2013 [cit. 2013-06-17]. Pitterovy děti. Dostupné z WWW: <mzv.cz>.41. APP42. APP43. APP44. APP